

SUHF

Sveriges universitets-
och högskoleförbund

Konsekvenser av Förordning (2018:1519) om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning

Basårskonferens 17-18 juni 2024
Blekinge Tekniska Högskola, Karlskrona

Christopher Sönnerbrandt
bitr. generalsekreterare SUHF

Men, först av allt...
Vad är och gör egentligen SUHF?

Sveriges universitets- och högskoleförbund

- Lärosätena skapar, utvecklar och sprider kunskap
  - Forskning
  - Högre utbildning
  - I samverkan med det omgivande samhället
- ”Den svenska rektorskonferensen”, SUHF, bildades av de svenska lärosätena 1995.
  - Lärosätena skulle bland annat kunna styra ett statligt servicebolag som Riksdagen då bestämde skulle ersätta Verket för högskoleservice (VHS).

SUHF:s medlemmar: 38 lärosäten med forskning

23 breda lärosäten

(i storleksordning efter studentantal 2018)

Stockholms universitet (6)
Lunds universitet (3,4)
Göteborgs universitet (5)
Uppsala universitet (1,2)
Linköpings universitet (8,9)
Umeå universitet (7)
Linnéuniversitet (14,15)
Malmö universitet (29)
Örebro universitet (16)
Karlstads universitet (13)
Jönköping University (25) (stiftelse)
Luleå tekniska universitet (10)
Mälardalens universitet (30,31)
Mittuniversitetet (17,18)
Södertörns högskola (6)
Högskolan i Gävle (23)
Högskolan Dalarna (21,22)
Högskolan Kristianstad (26)
Högskolan i Borås (20)
Högskolan i Halmstad (24)
Högskolan Väst (28)
Högskolan i Skövde (27)
Blekinge tekniska högskola (19)

15 specialiserade lärosäten

(i storleksordning efter
studentantal 2018)

Kungliga tekniska högskolan,
KTH (6)
Chalmers tekniska högskola
(5) (stiftelse)
Karolinska institutet (6)
Sveriges lantbruksuniversitet,
SLU (1,7,11,12)
Handelshögskolan i
Stockholm (6) (sui generis – av
sitt eget slag)
Marie Cederschiöld högskola
(5,6) (aktiebolag)
Röda korsets högskola (6)
(stiftelse)
Gymnastik och
idrottshögskolan, GIH (6)
Konstfack (6)
Sophiahemmet högskola (6)
(ideell förening)
Kungliga musikhögskolan i
Stockholm (6)
Försvarshögskolan (6)
Stockholms konstnärliga
högskola (6)
Kungliga konsthögskolan (6)
Enskilda högskolan Stockholm
(6) (aktiebolag)

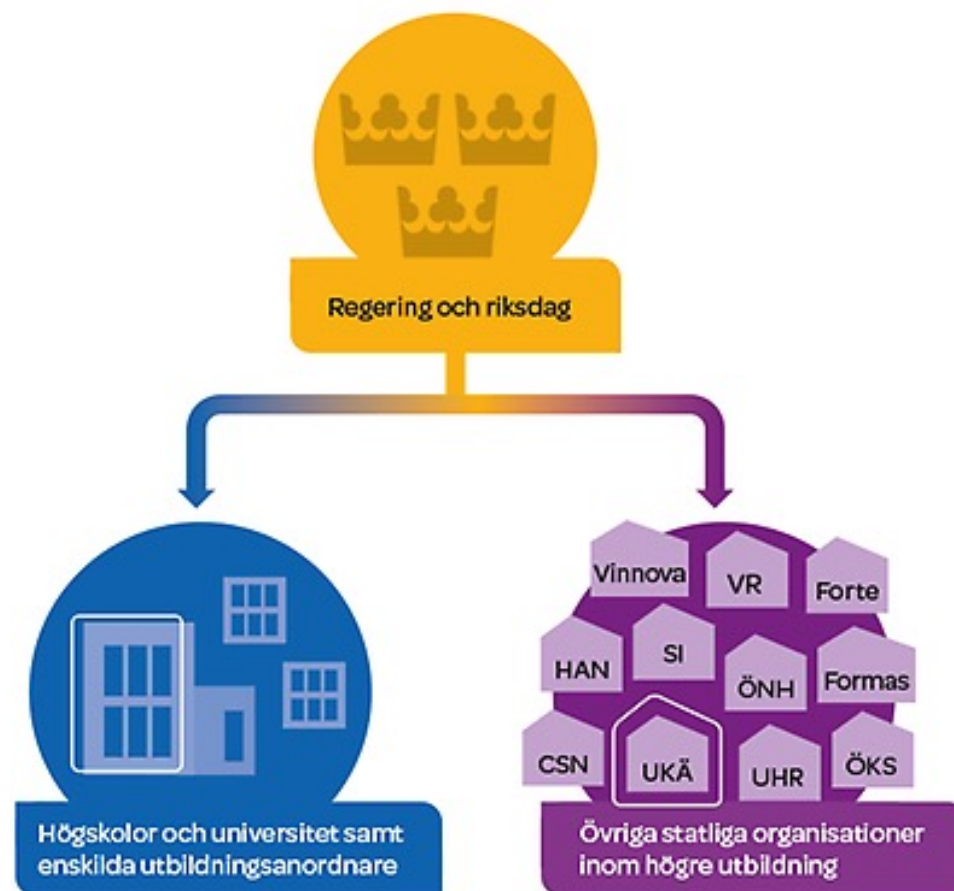
(Rött = stiftelse eller annan ägare)

Självständiga lärosäten under regeringen

Lärosätena ansvarar självständigt för sin verksamhet: forskning, innovation och högre utbildning

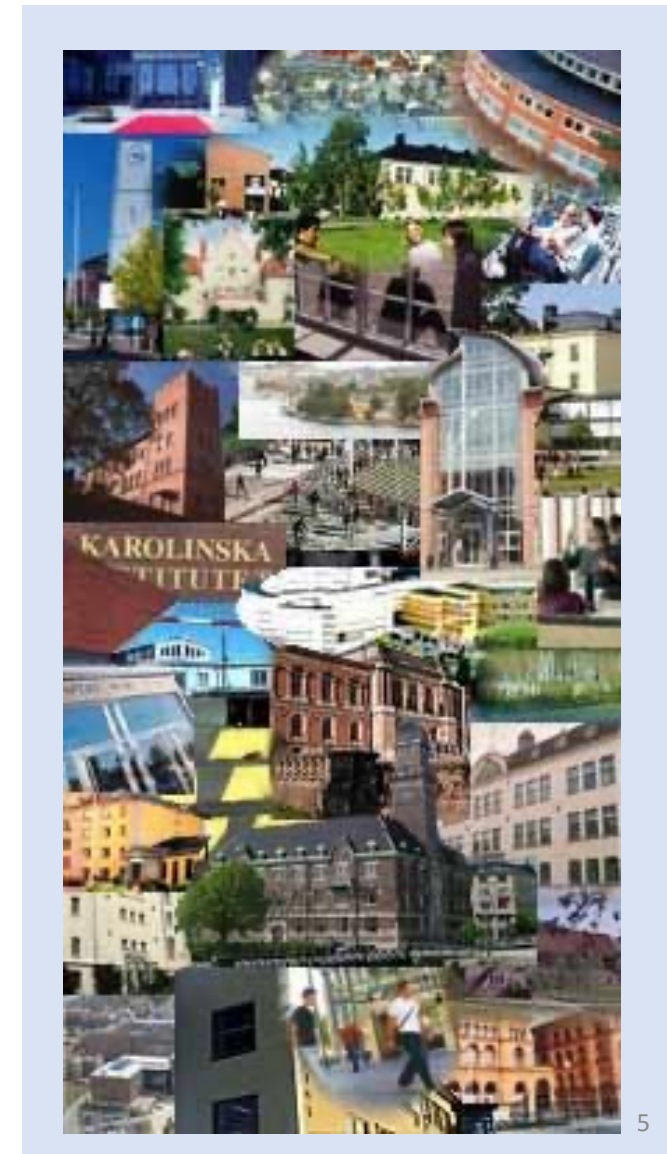
- Sveriges riksdag och regering beslutar över lärosätena och övriga statliga organisationer inom sektorn
- Utbildning är "nationell kompetens" och EU stiftar inte lagar för sektorn
- Lärosätena behöver själva organisera sig för att möjliggöra samordning, samverkan och samarbeten – nationellt och internationellt

Regering och riksdag beslutar över högskolesektorn

Lärosätenas egen arena för samverkan och samordning

- **Vi främjar och förespråkar medlemmarnas intressen**
  - gentemot regeringen, myndigheter, näringsliv, parter på arbetsmarknaden och andra relevanta intressenter.
- **Vi stödjer våra medlemmar**
  - genom rekommendationer, ramverk, utredningar, workshops, konferenser (30+ varje år), samt expertgrupper och arbetsgrupper (40+ grupper).
- **Vi gör ledarskapsutbildningar för rektorer**
  - och andra högre ledare inom akademien.
- **Vi verkar internationellt**
  - genom Nordiskt universitetssamarbete (NUS), European University Association (EUA) och International Association of Universities (IAU), samt European Open Science Cloud Association (EOSC-A)

Lärosätena leder SUHF

- **Förbundsårsamling**
  - Samtliga rektorer och FC
  - Två fysiska möten varje år
  - Extra möten online vid behov
- **Styrelse**
  - Sju rektorer och en FC
  - Åtta möten varje år
- **Presidium**
  - Ordförande, vice ordförande och generalsekreterare
  - Möts varje vecka

Juni 2024

Förbundsårsamlingen är högsta beslutande organ, och består av lärosätenas rektorer och förvaltningschefer. "Rektorskonferensen"

Expertgrupper (permanenta grupper)

- analys
- arbetsgivarfrågor
- arkiv- och informationshantering
- ekonomi- och redovisningsfrågor
- etik
- fastighets- och säkerhetsfrågor
- högskolepedagogiska frågor
- internationaliseringsfrågor
- kvalitet
- ledarprogram
- lärosätesbibliotek
- lärarutbildningar
- professionsutbildningar inom hälso- och sjukvården
- samverkan
- studieadministrativa frågor
- samt samverkansgrupper för SUHF och...
  - ...Migrationsverket
  - ...Myndigheten för yrkeshögskolan
  - ...Skolverket
  - ...UHR

Arbetsgrupper (temporära, utredningar, m.fl.)

- akademisk frihet och institutionell autonomi
- bedömning för antagning (NBA)
- bibliometri
- digitalisering
- disciplinärenden
- EUI – studieadministrativa frågor
- EU-bevakning
- forskningsdata
- framtidens e-infra för högre utbildning
- lärosätenas arbete med föreskrifter
- globala relationer
- informationssäkerhet
- kvalitet i administration
- meritbedömningar
- miljöpåverkan
- styrningen av utbildningsutbudet
- transformativa avtal
- ökad byråkratisering och kontroll
- ökat beroende extern forsk.finansiering
- öppen vetenskap
- öppna lärresurser

Kansliet är litet – men många deltar i grupperna

- Kansli
  - Marita Hilliges, generalsekreterare
  - Christopher Sönerbrandt, bitr. generalsekreterare
  - Lars Alberius, senior rådgivare
  - Linda Gerén, senior rådgivare
  - Pia Vallgård, administratör
- 250+ personer från lärosätena bidrar med expertis i grupperna
- Vi gör arbetet tillsammans!

SUHF

Akademisk frihet är en
nödvändig förutsättning

- Lärosätena tar fram och sprider kunskap
- Detta kräver en rimlig självständighet
- Den akademiska friheten består av utbildningens och forskningens frihet samt lärosätenas autonomi
- Expertgruppen för analys bidrar med förslag på realistiska politiska lösningar, kunskapsunderlag och argument

Juni 2024

Konsekvenser av Förordning (2018:1519)
om behörighetsgivande och
högskoleintroducerande utbildning

Frågor ställs om behörighetsgivande utbildning

- Vad är detta för slags djur, egentligen?
- (Varför?) Får inte disciplinärenden förekomma på basårsutbildning?
- (Vem?) Kan någon hjälpa oss lösa detta, så att vi kan få verktyg för att hantera de disciplinproblem som ibland förekommer i utbildningen?
- (Hur?) Kan kvalitetssäkring egentligen göras – enligt vilka principer?
- (Varför?) Får inte studieavgifter tas ut?
- (Varför?) Tillämpas inte alla paragrafer i högskoleförordningen?
- (Varför?) Gäller inte samma regler för CSN eller studentbostäder som för övriga som studerar?
- (Varför?) Kan en högskolepoänggivande kurs på grundnivå inte vara behörighetsgivande (ge kunskaper motsvarande gymnasiekurs Engelska 6)?

Två aktuella skrivelser

- Skrivelse med anledning av att högskoleförordningens regler i flera väsentliga avseenden inte är tillämpliga för utbildningar som ges inom ramen för förordning (2018:1519) om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning, från BTH och basårsnätverket till Utbildningsdepartementet (daterad 2024-04-18)
  - Bilaga: Följande beskrivningar av händelser har inkommit från lärosäten inom basårsnätverket.
- Genomgång av högskoleförordningens tillämpbarhet för basåret vid Umeå universitet (promemoria, daterad 2024-02-06)

Frågor som regeringskansliet antagligen ställer sig?

- Kommer de studerande i kläm?
- Krävs lagändringar?
- Finns någon tidigare utredning som behandlar frågan, eller krävs en ny utredning, eller kan frågan ”bakas in” i någon pågående utredning?
- Finns tillräcklig politisk vilja? Målkonflikter? Prioritering?
- **Frågor som vi samtidigt kan fortsätta att ställa till oss själva?**
  - Vad kan vi göra själva? Kan vi göra något???
  - Finns något tolkningsutrymme kvar? Hur långt vågar vi pröva systemet?
  - Var går gränserna? Behöver vi städa något framför egen dörr?

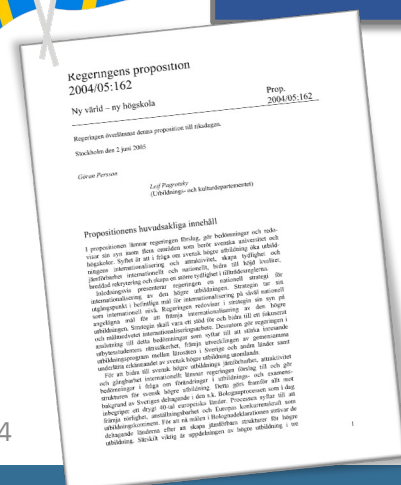
Basårets plats i utbildningssystemet

HL = Högskolelag (1992:1434), HF = Högskoleförordning (1993:100) m.fl. (EQF/SeQF)

Bologna EHEA	Forskarnivå HL 1:10		(8)
	Avancerad nivå HL 1:9	studie- avgifter tredjeland	(7)
	Grundnivå HL 1:8		(6)
	Eftergymnasial utb. KY med mera		(5)
	Gymnasieskola, Komvux, motsv.		(4)
	Grundskola, motsv.		(1-3)

Bolognaprocessen / EHEA

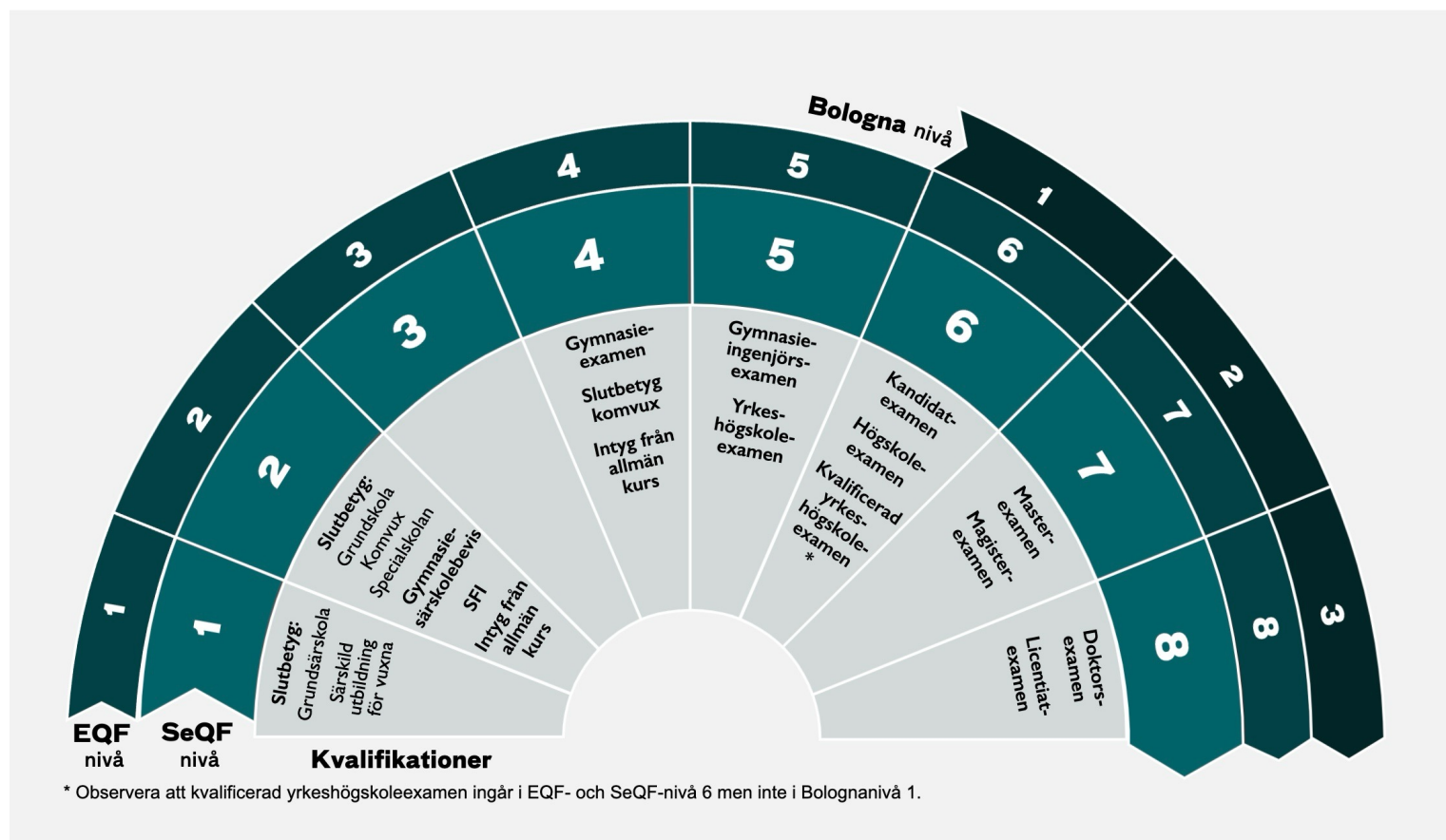
- Ett system för högre utbildning med tre nivåer: kandidat-, master- och doktorandstudier
- Ömsesidigt erkännande av examina och studieperioder från lärosäten i andra länder
- Ett system för kvalitetssäkring ska förbättra läranderesultat och undervisningens kvalitet och relevans.

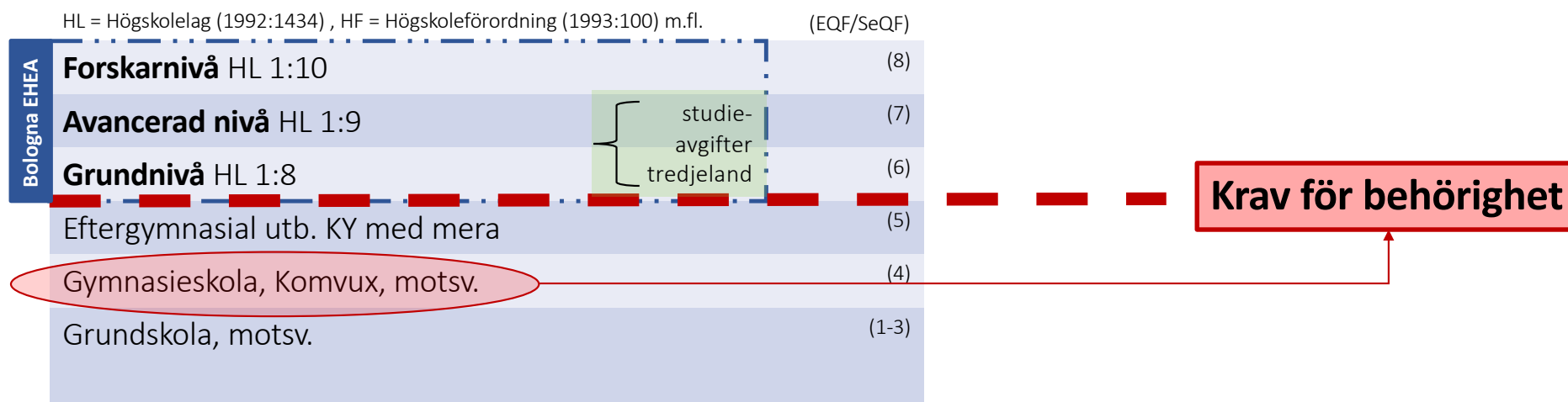
Kvalitetsramverket för det europeiska området för högre utbildning (QF-EHEA) och de så kallade Bolognainstrumenten inbegriper det europeiska systemet för överföring och ackumulering av studiemeriter (ECTS), bilagan till examensbevis, den övergripande nationella referensramen för kvalifikationer, de europeiska standarderna och riktlinjerna för kvalitetssäkring i den högre utbildningen (ESG), det europeiska förfarandet för kvalitetssäkring av gemensamma program, det europeiska registret för kvalitetssäkring av högre utbildning (Eqar) och databasen över externa kvalitetssäkringsresultat (Deqar). Konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen ("Lissabonkonventionen") kan också beaktas.

Det svenska ramverket för kvalifikationer

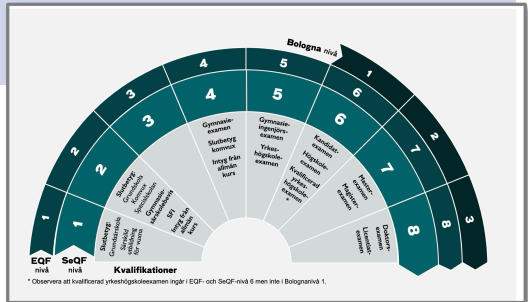

Basårets plats i utbildningssystemet

Bolognaprocessen / EHEA

- Ett system för högre utbildning med **tre nivåer**: kandidat-, master- och doktorandstudier
- **Ömsidigt erkännande** av examina och studieperioder från lärosäten i andra länder
- Ett system för **kvalitetssäkring** ska förbättra läranderesultat och undervisningens kvalitet och relevans.

Utbildning förutsätter och bygger på tidigare nivåer

- *”För att nå målen i Bolognadeklarationen strävar de deltagande länderna efter att skapa jämförbara strukturer för högre utbildning. Särskilt viktig är uppdelningen av högre utbildning i tre nivåer. Regeringen föreslår att den svenska högre utbildningen indelas i tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. **Utbildning på varje nivå skall förutsätta och bygga på utbildning på tidigare nivåer.**”*
(Regeringens prop. 2004/05:162, Ny värld ny högskola)
- *”**Utbildning på grundnivå ska väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper.**”* (HL 1:9)
- **Grundläggande och särskild behörighet**
= helt nödvändiga förkunskaper för att kunna tillgodogöra sig utbildningen

Basårets plats i utbildningssystemet

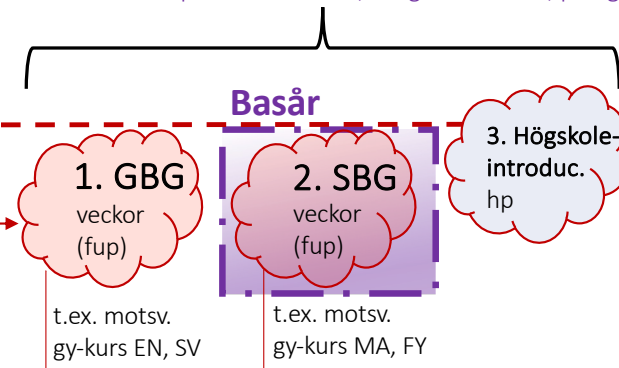
HL = Högskolelag (1992:1434), HF = Högskoleförordning (1993:100) m.fl. (EQF/SeQF)

Bologna EHEA	Forskarnivå HL 1:10	(8)
	Avancerad nivå HL 1:9	(7)
	Grundnivå HL 1:8	(6)
	Eftergymnasial utb. KY med mera	(5)
	Gymnasieskola, Komvux, motsv.	(4)
	Grundskola, motsv.	(1-3)

studieavgifter tredjeland

Förordning (2018:1519) om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

HF får tillämpas endast delvis, enligt 2018:1519, paragraferna nedan.

1. Får ordnas av Komvux, motsv.

HF 1:11, 11a, försäkringar

HF 1:14, kursvärderingar

HF 6:3, studievägledning, information och antagningsordning

HF 6:13-18, 20-24, utbildnings- och kursplaner, examinationer, betyg

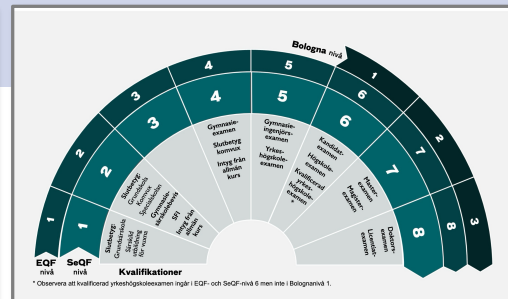
HF 7:33, anstånd och studieuppehåll

1. GBG = Grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på grundnivå

2. SBG = Särskild behörighet för tillträde till utbildning på grundnivå

Bolognaprocessen / EHEA

- Ett system för högre utbildning med **tre nivåer**: kandidat-, master- och doktorandstudier
- **Ömsesidigt erkännande** av examina och studieperioder från lärosäten i andra länder
- Ett system för **kvalitetssäkring** ska förbättra läranderesultat och undervisningens kvalitet och relevans.

Jämförelse mellan olika utbildningsformer 1

	Högskolekurs	Basår	YH-utbildning	Komvux
	Högskolelag (1992:1434)	Med stöd av HL 1:5 i syfte att främja rekrytering	Lag (2009:128) om yrkeshögskolan	Skollag (2010:800)
Vem är antagen och bedriver studier?	En student	En studerande	En studerande	En elev
Avskiljande? (Beslutsinstans)	JA (ANH, för statliga lärosäten)	Nej (?) men möjligt om lärosätet [<i>inte är statligt? och</i>] har egna regler?	JA (ANH, för offentliga utb.anordnare)	NEJ
Disciplinpåföljd? (Beslutsinstans)	JA, varning eller avstängning (rektor, disciplinnämnd)	NEJ (?) men möjligt om lärosätet [<i>inte är statligt? och</i>] har egna regler?	NEJ (?) men möjligt för att anordnaren har egna, tydliga och väl kända, regler!	JA, varning eller avstängning högst två år i taget (rektor eller huvudman)
Avgifter?	JA, för medborgare utanför EU/EES	NEJ, avgiftsfri utbildning	Nej, avgiftsfri utbildning	Nej, avgiftsfri utbildning

Jämförelse mellan olika utbildningsformer 2

	Högskolekurs	Basår	Uppdragsutb.	Utbytesstudier
	Högskolelag (1992:1434)	Med stöd av HL 1:5 i syfte att främja rekrytering	Förordning (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor	Exempelvis avtal om studentutbyten mellan lärosäten inom Erasmus-programmet
Vem är antagen och bedriver studier?	En student	En studerande	En deltagare	En (inresande utbytes-)student
Avskiljande? (Beslutsinstans)	JA (ANH, för statliga lärosäten)	Nej (?) men möjligt om lärosätet [<i>inte är statligt? och</i>] har egna regler?	NEJ, men ärendet får utredas och överlämnas till arbetsgivaren	NEJ, men ärendet får utredas och överlämnas till hemmalärosätet
Disciplinpåföljd? (Beslutsinstans)	JA, varning eller avstängning (rektor, disciplinnämnd)	NEJ (?) men möjligt om lärosätet [<i>inte är statligt? och</i>] har egna regler?	NEJ, men ärendet får utredas och överlämnas till arbetsgivaren	NEJ, men ärendet får utredas och överlämnas till hemmalärosätet

Disciplinära åtgärder vid en YH-utbildning? (1 av 2)

- Vid en YH-utbildning anordnad av stat [t.ex. ett lärosäte], kommun och landsting är avskiljande möjligt. Det är Högskolans avskiljandenämnd (HAN) som prövar saken efter utredning av utbildningsanordnaren.
19-20 §§ lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.
- **Alla utbildningsanordnare har dock [också] rätt att ingripa disciplinärt mot en studerande som till exempel inte respekterar utbildningsanordnarens ordningsregler.**
- De disciplinära förfarandena är inte reglerade i Yrkeshögskolans författningar och Myndigheten för yrkeshögskolan kräver därför att **utbildningsanordnaren [t.ex. ett lärosäte] har egna tydliga regler som är väl kända av de studerande när de påbörjar utbildningen.**

Disciplinära åtgärder vid en YH-utbildning? (2 av 2)

- Utbildningsanordnaren (t.ex. ett lärosäte) måste också ha riktlinjer för hur utredningar på området ska hanteras på ett rättssäkert sätt. **Enligt gängse förvaltningsrättsliga principer** ska utrednings- och beslutsprocessen vara rättssäker för den som är föremål för allvarliga disciplinära åtgärder.
- Disciplinära åtgärder kan exempelvis få som konsekvens att den studerande blir **avstängd** under en viss tid eller den aktuella utbildningsomgången.
- För att kunna vidta disciplinära åtgärder mot **fusk** bör utbildningsanordnaren ha regler gällande detta och rutiner för systematisk hantering.
- Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) rekommenderar således **samtliga utbildningsanordnare** att ha tydliga och på förhand väl kända regler och rutiner för hantering av ordning och disciplinära åtgärder i utbildningen.

Vad kan vi göra själva?

- Jag föreslår att vi prövar tanken att tillämpa samma principer för disciplinärenden vid våra behörighetsgivande utbildningar, exempelvis basårsutbildningar, som det som redan gäller för de lärosäten som ger yrkeshögskoleutbildningar.
- **De disciplinära förfarandena är inte reglerade i förordning (2018:1519) om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.**
- **Lärosätena bör därför överväga att själva fastställa tydliga och på förhand väl kända lokala regler och rutiner för hantering av ordning och disciplinära åtgärder i basårsutbildningen.**
- För att underlätta arbetet med det föreslår jag att du som ingår i basårsnätverket tar upp frågan med förvaltningschefen vid ditt lärosäte.
- För att stödja lärosätena bör en SUHF-arbetsgrupp få uppdrag att undersöka om detta är en framkomlig väg. Arbetsgruppen får i så fall pröva att ta fram ett nationellt förslag om lokala regler, ev. som en rekommendation från SUHF – samt dessutom såklart även fortsätta lyfta behov av att ändra lagstiftningen.

Basårets plats i utbildningssystemet

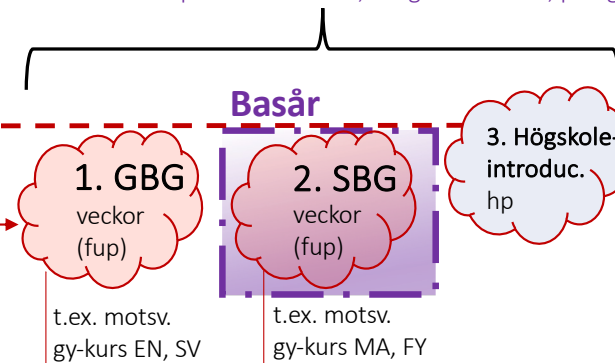
HL = Högskolelag (1992:1434), HF = Högskoleförordning (1993:100) m.fl. (EQF/SeQF)

Bologna EHEA	Forskarnivå HL 1:10	(8)
	Avancerad nivå HL 1:9	(7)
	Grundnivå HL 1:8	(6)
	Eftergymnasial utb. KY med mera	(5)
	Gymnasieskola, Komvux, motsv.	(4)
	Grundskola, motsv.	(1-3)

studieavgifter tredjeland

Förordning (2018:1519) om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

HF får tillämpas endast delvis, enligt 2018:1519, paragraferna nedan.

1. Får ordnas av Komvux, motsv.

HF 1:11, 11a, försäkringar

HF 1:14, kursvärderingar

HF 6:3, studievägledning, information och antagningsordning

HF 6:13-18, 20-24, utbildnings- och kursplaner, examinationer, betyg

HF 7:33, anstånd och studieuppehåll

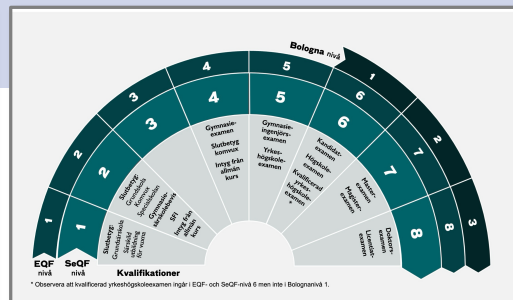
1. GBG = Grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på grundnivå

2. SBG = Särskild behörighet för tillträde till utbildning på grundnivå

26

Bolognaprocessen / EHEA

- Ett system för högre utbildning med **tre nivåer**: kandidat-, master- och doktorandstudier
- **Ömsesidigt erkännande** av examina och studieperioder från lärosäten i andra länder
- Ett system för **kvalitetssäkring** ska förbättra läranderesultat och undervisningens kvalitet och relevans.

SUHF

A decorative horizontal line with a slight upward curve in the center, positioned below the SUHF text.

Sveriges universitets-
och högskoleförbund

Tack!

www.suhf.se